

BOSHLANG'ICH SINFLARDA LOYIHAVIY TA'LIM METODINI QO'LLASHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Xoliqova Mohlaroyim Bahrom qizi

DTPI Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi, 5- bosqich (6- BTS21) talabasi

xoliqovam42@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17332521>

Annotatsiya. Maqolada boshlang'ich sinflarda loyihaviy ta'lim metodini qo'llashning pedagogik imkoniyatlari keng yoritilgan. Loyihaviy metodning mazmuni, afzalliklari, amaliy qo'llanilishi, o'quvchilar rivojlanishiga ta'siri haqida tahliliy fikrlar berilgan. Shuningdek, boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlariga mos loyiha faoliyati misollar orqali ko'rsatilib, samarali tatbiq etish shart-sharoitlari, o'qituvchining roli va baholash mezonlari yoritilgan. Maqolada loyiha metodining o'quvchilarda mustaqillik

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, loyihaviy ta'lim metodi, pedagogik imkoniyatlar, mustaqil o'rganish, ijodkorlik, hamkorlik, ta'lim jarayoni, o'quvchilar faoliyati, baholash, metodik tayyorgarlik.

Аннотация. В статье широко освещены педагогические возможности применения проектного метода обучения в начальных классах. Представлен аналитический обзор содержания проектного метода, его преимуществ, практического применения и влияния на развитие учащихся. Также приведены примеры проектной деятельности, соответствующей возрастным особенностям учеников начальной школы, освещены условия эффективного внедрения метода, роль учителя и критерии оценки. В статье подчеркивается, что проектный метод способствует формированию у учащихся самостоятельности.

Ключевые слова: начальное образование, проектный метод обучения, педагогические возможности, самостоятельное обучение, творчество, сотрудничество, учебный процесс, активность учащихся, оценивание, методическая подготовка.

Abstract. The article extensively discusses the pedagogical opportunities of applying the project-based learning method in primary school classes. It provides an analytical overview of the content, advantages, practical application, and impact of the project method on students' development. Examples of project activities tailored to the age characteristics of primary school students are presented, along with effective implementation conditions, the teacher's role, and assessment criteria. The article emphasizes that the project method fosters the development of students' independence.

Keywords: primary education, project-based learning method, pedagogical opportunities, independent learning, creativity, collaboration, educational process, student engagement, assessment, methodological preparation.

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi, hayotiy muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish muhim vazifa sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan ishlashda faqat an'anaviy metodlardan foydalanish o'rniga, ularni faol o'rganishga, izlanishga, jamoaviy ishlashga jalb etadigan ta'lim shakllarini qo'llash talab etiladi. Shunday metodlardan biri bu — loyihaviy ta'lim metodidir. Ushbu metod boshlang'ich sinf o'quvchilarini faol o'quvchilarga

aylantirishda, ularning bilimga bo'lgan qiziqishini oshirishda, shaxsiy tajribalari asosida o'rganish motivatsiyasini kuchaytirishda keng pedagogik imkoniyatlarga ega.

Loyihaviy ta'lim metodining mohiyati shundaki, o'quvchilar real hayotga oid muammolarni hal etish, yangi axborotlarni mustaqil izlash, ularni tahlil qilish, xulosa chiqarish, natijani taqdim etish jarayonlariga jalb etiladi. Bu metod orqali o'quvchi faqat tayyor bilimni eslab qolmasdan, balki uni o'z faoliyati davomida egallaydi, amalda qo'llaydi. Ayniqsa, yosh o'quvchilarda loyihaviy faoliyat ularning tabiiy qiziqishlariga mos keladi, chunki bu faoliyat turli ijodiy topshiriqlar, rasm chizish, modellar yaratish, hikoya tuzish, sinfdoshlar bilan bahs-munozaralarda ishtirok etish kabi mashg'ulotlar orqali tashkil etiladi. Bu orqali bolaning nutqi, tafakkuri, tasavvuri, estetik didi, ijtimoiy faolligi, axloqiy qarashlari shakllanadi.

Loyihaviy metodni boshlang'ich sinflarda qo'llashda uning shakl va yo'nalishlari turlicha bo'lishi mumkin. Masalan, tadqiqot loyihalari, ijtimoiy loyihalar, axborot yig'ishga qaratilgan loyihalar, amaliy yoki ijodiy loyihalar. Boshlang'ich sinfda bu loyihalar sodda, o'quvchi uchun tushunarli va yaqin bo'lgan mavzularda bo'lishi lozim. Masalan, "Mening maktabim", "Oila a'zolarim", "Men sevgan tabiat", "Yozgi ta'til qanday o'tdi?", "Mening do'stlarim", "Sog'lom turmush tarzi", "Men yoqtirgan kasb" kabi mavzular asosida o'tkazilgan loyihalar bolalarning kundalik hayotidagi tajribasi bilan uzviy bog'liq bo'lib, ularning ishtirokini faollashtiradi.

Amaliyotda ko'plab o'qituvchilar loyihaviy metodni darsga tatbiq etish orqali dars jarayonini jonlantirishga, bolalarda o'z fikrini bayon qilish, jamoa bilan ishlash, axborot bilan ishlash, savol berish va fikr bildirish ko'nikmalarini rivojlantirishga erishmoqdalar. Masalan, "Hayvonlar olami" loyihasi doirasida o'quvchilar turli manbalardan axborot to'playdi, rasm chizadi, hayvonlar haqidagi hikoya yoki she'rlar yozadi, taqdimotlar tayyorlaydi. Natijada bu faqat bilim olish emas, balki ularni tahlil qilish, muhokama qilish, taqdim etish, baholash kabi ko'nikmalarni shakllantiradi. Aynan shu jihatlar loyihaviy metodning didaktik va tarbiyaviy imkoniyatlarini ochib beradi.

Boshqa metodlardan farqli ravishda, loyihaviy metodning asosiy afzalligi – bu o'quvchi subyektivligini tan olishdir. Ya'ni, o'quvchi bilimni passiv iste'molchi sifatida emas, balki uni o'zi izlab topuvchi, qayta ishlovchi, o'z fikrini bildirish huquqiga ega bo'lgan faol shaxs sifatida namoyon bo'ladi. Bu esa shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillariga to'liq mos keladi. Shu bilan birga, loyihaviy faoliyat natijasi bevosita ko'rinib turadigan mahsulot bilan yakunlanadi — plakat, slayd, hikoya, rasm, maket, sahna ko'rinishi, sahifalangan daftarcha va h.k. Bu mahsulotlar o'quvchi uchun motivatsion kuchga ega bo'lib, uning faoliyatini qadrlanishiga sabab bo'ladi.

Biroq, loyihaviy ta'lim metodini boshlang'ich sinflarda samarali qo'llash o'qituvchidan yuqori darajadagi metodik tayyorgarlikni, rejalashtirish ko'nikmasini, har bir o'quvchining qiziqishi va imkoniyatlarini chuqur o'rganishni talab etadi. Dars vaqti chegaralangan sharoitda loyihani tashkil qilish uchun uni fanlararo bog'liqlik asosida, bir necha darslarda yoki haftalik darsdan tashqari mashg'ulotlarda amalga oshirish maqsadga muvofiqdir. Shu bilan birga, ota-onalarni ham loyihaviy faoliyatga jalb qilish ijobiy natija beradi. Chunki boshlang'ich sinf o'quvchisi uchun katta yoshdagilarning ko'magi muhim hisoblanadi.

Shuningdek, loyihalarning baholanishi ham o'ziga xosdir. Bunda faqat yakuniy natija emas, balki butun loyiha jarayoni — axborot izlash, jamoada ishlash, taqdimot qilish, o'z

fikrini bildirish, estetik yondashuv — kompleks baholanishi lozim. Bu baholash shakli bolaning rivojlanishini aniqroq ko'rsatishga yordam beradi. O'qituvchi baholovchi emas, balki yo'naltiruvchi, maslahat beruvchi, yordamchi bo'lishi kerak.

Loyihaviy ta'lim metodini boshlang'ich sinflarda qo'llash orqali o'quvchilarning bilimga bo'lgan munosabati ijobiy tomonga o'zgaradi, ularning mustaqilligi, o'zini ifodalash qobiliyati, ijodkorligi, muloqot madaniyati, hayotiy kompetensiyalari rivojlanadi. Bunday metod bolani kelajak hayotga tayyorlashda, uni faqat bilim emas, balki tajriba orqali o'rganishga yo'naltirishda, o'z o'rnini anglashga undashda muhim vosita hisoblanadi. Shuning uchun loyihaviy metodni boshlang'ich ta'lim amaliyotiga puxta metodik asosda joriy qilish, o'qituvchilarning bu boradagi malakasini oshirish, maktabda tegishli shart-sharoitlar yaratish ta'lim sifatining oshishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ziyomuhamedov B. (2021). Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Yangi asr avlodi.
2. Rasulov Q., Normurodova G. (2020). Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ta'lim. – Toshkent: O'qituvchi.
3. Yo'ldoshev J., Xasanboyeva D. (2022). Maktabgacha ta'limda zamonaviy metodlar. – Samarqand: Ilm ziyo.
4. UNESCO. (2020). ICT in Early Childhood Education. – Paris: UNESCO Publishing.
5. <https://unesdoc.unesco.org>
6. Ministry of Preschool Education of the Republic of Uzbekistan. (2021). Ilk qadam o'quv dasturi. – Toshkent.
7. Mayer R. E. (2009). Multimedia Learning (2nd ed.). – Cambridge: Cambridge University Press.
8. Mishra P., Koehler M.J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. – Teachers College Record, Vol. 108(6), 1017–1054.
9. OECD. (2021). Empowering Young Children in the Digital Age. – Paris: OECD Publishing.
10. <https://www.oecd.org>
11. Anderson J., Shattuck J. (2012). Design-Based Research: A Decade of Progress in Education Research? – Educational Researcher, 41(1), 16–25.
12. Xalilova S., Berdaliyeva M. (2023). Multimediali vositalar yordamida ta'lim sifatini oshirish yo'llari. – Ta'lim innovatsiyalari jurnali, №1, 45–50.